

Világpolitika — Világ gazdaság

Mit tett a francia kormány parasztságáért?

Egyike a legérdekesebb és legtanulságosabb példának, hogyan igyekezett Franciaország a gazdasági fejlődés és válság által csődbekergtetett parasztságot megmenteni.

Franciaország fő mezőgazdasági terményei: búza, bor és állati termékek. Az ipari növények termelését különböző törvényes és gazdasági okok gátolják.

1929-ben a megművelt terület 46 millió 206 ezer hektár. E terület birtokmegoszlása a következő:

A birtok nagysága hektároiban	az összbirtokok %-a	összesen hektár
0—1	25	725.000
1—10	47	9.406.000
10—50	25	22.408.000
50—100	2	6.127.000
100 felett	1	7.540.000

A táblázatból látható, hogy az összes gazdaságok három százalékát kitevő nagybirtokosok a megművelt terület 30%-át tartják kezükben.

Ha a fenti adatokat az 1892 évi birtok viszonyokkal összehasonlítjuk, akkor a következő képet kapjuk:

A birtok nagysága hektárban	1892		1929		különbség száma
	a	b	a	b	
0—1	2.236.000	1.015.000	—	1.221.000	
1—10	2.618.000	1.804.000	—	754.000	
10—100	817.000	1.055.000	+	238.000	
100 felett	33.000	32.000	—	1.000	

A kisbirtokok száma tehát csökkent, azaz a parasztokat kiszorították földjükről. A földművelők (önálló parasztok és mezőgazdasági munkások) száma is csökkent, az 1921 évi 8 millió 952 ezerről 1931-ben 7 millió 637 ezerre. 1921 óta a falusi lakosság kb. 15%-kal csökkent, habár a háború miatt már akkor is a „normális” alatt volt. A szakértők szerint a paraszti kisbirtokok száma továbbra is csökken.

A parasztermékek fővásárlója a mezőgazdasági gyárilpar (malmok, tejgazdaságok, cukorgyárak, sörgyárak stb.). Franciaország mezőgazdasági iparában az idő folyamán jelentékeny változások történtek. A francia malmok kilenczted része, a cukorgyárak háromnegyed része eltűnt és ugyanilyen mértékben fogytak a sörgyárak is. Ezzel szemben a termelés négyeseresére emelkedett. A nagyipar lenyelte a kicsit. Így pl. hatalmas tejgazdaságok létesültek, amelyek Páris 1 millió 200 ezer liter napi tejfogyasztásából több mint 1 milliót fedeznek. Az ipar ilyen mértékű összpontosításának eredménye lett a kartellek és trösztök

egyeduralma. Megkezdődött a paraszt éhes gyomrával való üzérkedés és a szabad zsákmányolás korszaka.

Sohasem fordul elő, hogy két vállalat ugyanazon vidék parasztaiktól szerezzék be nyersanyagszükségletét (tejet, búzát, cukorrépát stb.). A paraszt kénytelen terményeit egy ugyanazon vállalatnak eladni, vagy pedig egyáltalán nem adhatja el. Az ipar diktálja az árakat és letör minden ellenállást.

Midőn 1933-ban a kormány törvényes úton igyekezett megállapítani a búza legalacsonyabb árát, hogy a termelőt a nagyipartól megvédje, a malmosok ezt sohasem ismerték el és továbbra is „szabad” áron, azaz a törvényesnél 30—40%-kal olcsóbban vásároltak. A malmok a búzát mindjárt aratás után vették meg, elraktározták és később (pl. 1935-ben) 100%-kal drágábban adták el. A tejjgazdaságok ugyanígy tettek a vajjal, úgyhogy 1936 november 1-én 111 ezer 540 métermázsa vaj állott a raktárakban. A nyári és téli tej közötti árkülönbséget úgy „keresték” meg, hogy a 25—35 centimes tejből gyártották a vajat és akkor adták el, amikor a tej ára 65—70 centimes volt.

A paraszt terményeinek árát így rombolták le az egyedárúsítók, ugyanakkor pedig a fogyasztó tömegek (városi és falusi munkások, al kalmazottak, hivatalnokok, nyugdíjasok stb.) létfenntartási minimuma emelkedett. Egyszerre tehát két oldalon folyt a kizsákmányolás. Az általános mezőgazdasági válság és ezen eljárások következtében a mezőgazdasági termékek árai 1931—1936-ig az utolsó másfél évszázad legalacsonyabb színvonalára estek. A mezőgazdasági összjövedelem az árcsökkenés hatása alatt 44-ről 17 milliárd frankra süllyedt, ami 60%-os csökkenést jelent.

A parasztság megmentésére irányuló akciók két irányban folytak. Az egyik a törvényhozó tevékenység volt, a másik a parasztszervezése.

Már említettük a kormány első kísérletét a legalacsonyabb ár megállapítására. Ez a kísérlet csődöt mondott. A törvény csak papíron létezett, mert hiányzott a végrehajtó hatalom.

1936-ban megváltozott a helyzet. A Blum-kormány 1936 augusztus 20-án meghozta a parasztdósságok fizetéshalasztásáról szóló törvényt. Ez a törvény nem volt hatásos, mert a fizetési határidő rövid volt. 1937 július 17-én új törvényt jelent meg. Ez kitöltötte a fizetési határidőt és hitellehetőségeket nyújtott.

Fontosabb az „Office du blé” (Buza-Hivatal) megalkotása. A Hivatal célja az volt, hogy a nagymalmok és gabonakereskedők uralma alól felszabadítsa a piacot és az ár szabályozásával a kistermelőnek biztosítsa költségeit és befektetett munkája díját. A búza állandó árának megállapításával lehetetlenné tette a gabona-spekulációt. Minthogy párhuzamosan folyt a munka, azaz egyrészt a parasztszervezeteket szervezték meg, másrészt lehetővé tették hogy a hivatalban képviselőik által ellenőrzést gyakoroljanak, ezáltal a törvény nem csak papíron létezett, hanem a valóságban is.

Most a malmok taktikát változtattak. A törvényesnél magasabb árakat kezdek fizetni. Mivel a magas búzaárlési vámot fentartották, ezt veszteség nélkül tehették. A Hivatal tekintélyének aláásásával így kurtak „szabad” árakat létrehozni. A magas árakat persze azonnal leszállították volna mihelyt a parasztszervezeteket a Buza-Hivaltól eltérítjék.

egyeduralma. Megkezdődött a paraszt éhes gyomrával való üzérkedés és a szabad zsákmányolás korszaka.

Sohasem fordul elő, hogy két vállalat ugyanazon vidék parasztaival szerezze be nyersanyagszükségletét (tejet, búzát, cukorrépát stb.). A paraszt kénytelen terményeit egy ugyanazon vállalatnak eladni, vagy pedig egyáltalán nem adhatja el. Az ipar diktálja az árakat és letör minden ellenállást.

Midőn 1933-ban a kormány törvényes úton igyekezett megállapítani a búza legalacsonyabb árát, hogy a termelőt a nagyipartól megvédje, a malmosok ezt sohasem ismerték el és továbbra is „szabad” áron, azaz a törvényesnél 30—40%-kal olcsóbban vásároltak. A malmok a búzát mindjárt aratás után vették meg, elraktározták és később (pl. 1935-ben) 100%-kal drágábban adták el. A tejjgazdaságok ugyanígy tettek a vajjal, úgyhogy 1936 november 1-én 111 ezer 540 métermázsa vaj állott a raktárakban. A nyári és téli tej közötti árkülönbözetet úgy „keresték” meg, hogy a 25—35 centimes tejből gyártották a vajat és akkor adták el, amikor a tej ára 65—70 centimes volt.

A paraszt terményeinek árát így rombolták le az egyedárúsítók, ugyanakkor pedig a fogyasztó tömegek (városi és falusi munkások, al kalmazottak, hivatalnokok, nyugdíjasok stb.) létfenntartási minimuma emelkedett. Egyszerre tehát két oldalon folyt a kizsákmányolás. Az általános mezőgazdasági válság és ezen eljárások következtében a mezőgazdasági termékek árai 1931—1936-ig az utolsó másfél évszázad legalacsonyabb színvonalára estek. A mezőgazdasági összjövedelem az árcsökkenés hatása alatt 44-ről 17 milliárd frankra süllyedt, ami 60%-os csökkenést jelent.

A parasztság megmentésére irányuló akciók két irányban folytak. Az egyik a törvényhozó tevékenység volt, a másik a parasztszervezése.

Már említettük a kormány első kísérletét a legalacsonyabb ár megállapítására. Ez a kísérlet csődöt mondott. A törvény csak papíron létezett, mert hiányzott a végrehajtó hatalom.

1936-ban megváltozott a helyzet. A Blum-kormány 1936 augusztus 20-án meghozta a parasztdósságok fizetéshalasztásáról szóló törvényt. Ez a törvény nem volt hatásos, mert a fizetési határidő rövid volt. 1937 július 17-én új törvényt jelent meg. Ez kitöltötte a fizetési határidőt és hitellehetőségeket nyújtott.

Fontosabb az „Office du blé” (Buza-Hivatal) megalkotása. A Hivatal célja az volt, hogy a nagymalmok és gabonakereskedők uralma alól felszabadítsa a piacot és az ár szabályozásával a kistermelőnek biztosítsa költségeit és befektetett munkája díját. A búza állandó árának megállapításával lehetetlenné tette a gabona-spekulációt. Minthogy párhuzamosan folyt a munka, azaz egyrészt a parasztszervezést szervezték meg, másrészt lehetővé tették hogy a hivatalban képviselőik által ellenőrzést gyakoroljanak, ezáltal a törvény nem csak papíron létezett, hanem a valóságban is.

Most a malmok taktikát változtattak. A törvényesnél magasabb árakat kezdek fizetni. Mivel a magas búzaárlési vámot fentartották, ezt veszteség nélkül tehették. A Hivatal tekintélyének aláásásával így kurtak „szabad” árakat létrehozni. A magas árakat persze azonnal leszállították volna mihelyt a parasztszervezést a Buza-Hivaltól eltérítjék.

George Monnet, akkori földművelésügyi miniszter fontos törvényhozási kísérlete volt a mezőgazdasági termékek kollektív eladásáról szóló szerződések életbe léptetése. A törvényt a képviselőház 1937 február 26-án megszavazta, de a szenátus mind a mai napig egyszerűen szabotálta. Ez a törvénytervezet a mezőgazdasági termelők, gyárak és kereskedők közötti viszonyt szabályozta. A tervezet előírja, hogy az eladási kollektív szerződések, amelyeket a termelők, kereskedők és gyárosok két harmad része elfogad, mindenikre kötelező. Ez a törvény is a gyár-
ipar egyeduralma ellen irányult.

A munka legfontosabb része a parasztság megszervezése volt. Enélkül minden törvény csak papír-törvény maradt volna. Franciaországban 1936 végén 7.350 különböző mezőgazdasági szövetkezet (kocperativa) volt. Legtöbb a tejgazdaságban (2207). A Júrában, a vidék tejszükségletének 93%-át elégítették ki. A Búza-Hivatal létrejötte előtt 780 búza-beraktározási szövetkezet volt, az 1936 augusztus 15-iki törvény után számuk 2000-re szaporodott. Érdekes hogy a legtöbb szövetkezet éppen a birtokosok vidékein van.

A Buza-Hivatal, habár munkáját — a képviselőház mezőgazdasági bizottsága elnökének támogatása szerint — a parasztoknak csak egy-egyoldal része vette igénybe, mégis elősegítette a termelők megszervezését és felébresztette együttműködési készségüket, visszaadva saját erejükben való hitüket.

A francia parasztság sorsa ma újból bizonytalan. A jelenlegi kormány működése a parasztság megsegítésére semmiféle hasznos kezdeményezést nem mutat.

Miklós Jenő

Kliring

Az 1938-as évre jellemző, hogy a világ újra felosztása az előkészítés állapotából a megvalósításhoz került. A világtérkép megváltoztatása már jóval hamarabb megkezdődött, de az igazi csak az elmúlt évben indult meg.

Az USA kereskedelmével Délamerikát igyekszik behálózni. Németország — Darré szavaival — a Dunamedencében építi ki vadászterületét, Japán Távolkeleten folytat háborút, hogy a kereskedelem kapuit elzárja a világ többi részének orra előtt. Olaszország a teljes önellátás megvalósításával építi ki gyarmati császárságát, Franciaország keresi az eszközöket, hogy egyedül birtokolja gyarmatait, Anglia görcsösen kapaszkodik széthullani készülő világbirodalmának egyes tartományaiiba és senkit sem hajlandó oda beengedni.

Könnyű volt a múltban a felvilágosodott, gazdag és felfegyverzett államoknak a világot felosztani. Nehéz azonban egy új felosztást végrehajtani ma, amikor birtokát mindenki féltékenyen őrzi és a mérkőzés egyenlő fegyverekkel folyik. Háború? A háború az utolsó eszköz és senki sem nyúl hozzá már olyan könnyen, mint valaha. De az érdekkör kibővítésének szükségessége sem halványul el, sőt napról-napra égetőbbé válik. A